

Besl. O. nr. 40.

Jf. Innst. O. nr. 30 (1998-99) og Ot.prp. nr. 6 (1998-99).

År 1999 den 18. februar holdtes Odelsting, hvor da ble gjort slikt

vedtak til midlertidig lov

om begrenset innsyn i overvåkingspolitiets arkiver og registre (innsynsloven).

Kapittel I. Rett til innsyn og erstatning

§ 1 Rett til innsyn

Norsk borger eller person hjemmehørende i Norge har, hvis ikke annet følger av loven her, rett til innsyn i opplysning om vedkommende som er registrert i overvåkingspolitiets arkiver og registre. For opplysning som er registrert etter 25. november 1977, gjelder innsynsretten likevel bare når

- a) innhenting, registreringen eller bruken av opplysningen manglet hjemmel i gjeldende lov, forskrift eller instruks, eller
- b) innhenting av opplysninger er skjedd ved telefonkontroll besluttet av retten, og det etter en vurdering av de nå tilgjengelige dokumenter kan synes tvilsomt om vilkårene for å foreta telefonkontroll var oppfylt.

Hvis den som opplysningen gjelder er død, kan nærstående gis innsyn når vilkårene forøvrig er oppfylt og det etter en samlet vurdering finnes rimelig.

Innsynsretten er begrenset til søkbare dokumenter som er registrert i overvåkingspolitiets arkiver og registre i perioden 8. mai 1945 til 8. mai 1996.

Med dokument menes også opplysninger lagret ved elektroniske hjelpemidler. Med søkbare dokumenter menes alle dokumenter som er gjenstand for manuelle eller elektroniske søk i overvåkingspolitiets arkiver og registre.

Søknad om innsyn må settes fram innen 3 år etter ikrafttreden av loven her.

§ 2 Unntak fra innsynsretten

Det skal ikke gis innsyn i et dokument eller en opplysning i et dokument når slikt innsyn kan skade forholdet til fremmed stat eller når sikkerhetsmessige eller personvernmessige hensyn tilsier at det gjøres unntak fra innsynsretten. Innsyn skal alltid nektes hvis slikt innsyn vil gi kjennskap til kilder eller navn på tjenestemenn i overvåkingspoliti, navn på dommere i telefonkontrollsaker, kan skade forholdet til samar-

beidende tjenester eller forøvrig gi kjennskap til overvåkingspolitiets lovlige metoder på en måte som kan hindre gjennomføringen av overvåkingstjenestens oppgaver.

Det skal gis delvis innsyn i et dokument hvis det kan gis på en slik måte at opplysninger av den ovennevnte art skjermes fra innsyn. Dette gjelder likevel ikke når den del det kan gis innsyn i, gir et åpenbart misvisende bilde av dokumentet eller registreringens innhold.

§ 3 Rett til erstatning

Norsk borger eller person hjemmehørende i Norge som har fått innsyn etter § 1 jf § 2 har rett til erstatning med inntil kr 100 000 hvis vedkommende har lidd alvorlig skade som følge av at

- a) opplysning er innhentet, registrert eller brukt uten hjemmel i gjeldende lov, forskrift eller instruks, eller
- b) vedkommende har vært utsatt for telefonkontroll etter beslutning av retten, og det etter en vurdering av de nå tilgjengelige dokumenter kan synes tvilsomt om vilkårene for å foreta telefonkontroll var oppfylt.

Erstatning etter loven her kommer til fradrag i en eventuell erstatning etter de alminnelige erstatningsregler.

Departementet kan fastsette nærmere regler om utmåling av erstatning.

Kapittel II. Behandlende myndigheter

§ 4 Behandlingsorgan

Kongen oppnevner et organ til å behandle søknader om innsyn og erstatning. Organet skal bestå av en leder og to medlemmer, alle med personlig stedfortreder.

Departementet ansetter et sekretariat til å forberede sakene for organet.

§ 5 Klagenemnd

Kongen oppnevner en klagenemnd til å behandle klage på behandlingsorganets vedtak. Klagenemnda skal bestå av en leder og to medlemmer, alle med personlig stedfortreder.

Kapittel III. Saksbehandling og klage

§ 6 Forvaltningsloven

Når ikke annet er bestemt, gjelder forvaltningslovens regler for behandling av saker etter loven her.

§ 7 Krav til søknad om innsyn

Søknad om innsyn skal være skriftlig og inneholde søkerens navn, fødselsdato og bopelsadresse. Det må fremgå klart at det søkes om innsyn i overvåkingspolitiets arkiver og registre. Hvis det søkes om innsyn i opplysning om en nærstående person, jf § 1 annet ledd, skal søknaden begrunnes.

§ 8 Behandling av søknad om innsyn

Saksbehandlingen skal være skriftlig. Innkomne søknader skal behandles så raskt som mulig. Søkeren skal snarest skriftlig få beskjed om at søknaden er mottatt og om hvor lang tid det er forventet at behandlingen vil ta. Hvis en søknad ikke tilfredsstillende kravet til søknaden, skal søkeren gjøres oppmerksom på dette og gis anledning til å rette søknaden innen en rimelig frist.

Behandlingsorganet skal foreta søk, elektronisk og manuelt, i alle søkbare dokumenter i overvåkingspolitiets arkiver og registre på bakgrunn av de opplysninger som framkommer i søknaden.

Behandlingsorganet skal ta stilling til om vilkårene for innsyn i § 1 er oppfylt, og om det må gjøres helt eller delvis unntak etter § 2.

Alle dokumenter som det gis innsyn i skal være ugraderte. Behandlingsorganet kan selv foreta avgradering av dokumenter det gis innsyn i.

Bestemmelser om taushetsplikt er ikke til hinder for at søkeren gis innsyn i opplysninger om seg selv, eller, i tilfeller som omhandlet i § 1 annet ledd, en nærstående, i henhold til denne lov.

Overvåkingsentralen skal før behandlingsorganet fatter vedtak om rett til innsyn, etter en nærmere frist satt av behandlingsorganet, få uttale seg om innsynsspørsmålet. Overvåkingsentralens uttalelse er unntatt fra reglene om innsyn i forvaltningslovens §§ 18 og 19.

Søkeren skal få en skriftlig melding om behandlingsorganets vedtak. Hvis det gis innsyn, skal kopi av de aktuelle dokumenter legges ved meldingen.

Det skal opplyses om adgangen til å påklage behandlingsorganets vedtak, og at søksmålsadgangen tapes hvis ikke vedtaket påklages.

Hvis innsyn gis, skal det også opplyses om retten til å søke om erstatning.

Meldingen skal sendes rekommandert til søkeren.

§ 9 Krav til søknad om erstatning

Søknad om erstatning skal være skriftlig og inneholde søkerens navn, fødselsdato og bopelsadresse. Det må på bakgrunn av tidligere søknad om innsyn og vedtak om innsyn, sannsynliggjøres at vedkommende har lidd alvorlig skade som følge av at innhenting, registreringen eller bruken av opplysningen manglet hjemmel i gjeldende lovbestemmelser, forskrift eller instruks, eller at det er iverksatt telefonkontroll etter rettens beslutning, men hvor det etter en vurdering av de nå tilgjengelige dokumenter kan synes tvilsomt om vilkårene for å foreta telefonkontroll var oppfylt.

Begjæringen må fremsettes for behandlingsorganet innen 3 måneder etter at søkeren mottok vedtak om rett til innsyn.

§ 10 Behandling av søknad om erstatning

Ved behandling av søknad om erstatning gjelder § 8 første ledd, syvende ledd første punktum, åttende ledd og tiende ledd tilsvarende.

Behandlingsorganet skal ta stilling til om vilkårene for å få erstatning i § 3 er oppfylt, og fastsette erstatningens størrelse. Det skal ved erstatningsfastsettelsen blant annet tas hensyn til innhentingens eller registrerings art, bruk, omfang, varighet og sannsynlige skader for den enkelte, jf. § 3.

§ 11 Klage

Behandlingsorganets vedtak i sak om innsyn eller erstatning, kan påklages til klagenemnda. Fristen for å klage er 2 måneder fra det tidspunkt melding om vedtaket er kommet fram til søkeren.

Behandlingsorganets avgjørelse eller klageorganets avgjørelse kan ikke bringes inn for Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste.

§ 12 Behandling av klage

Ved behandling av klage over vedtak i sak om innsyn, gjelder § 8 første ledd, tredje ledd, syvende ledd første punktum og tiende ledd tilsvarende. Før klager medhold, skal saken sendes tilbake til behandlingsorganet for videre behandling med underretning til klager.

Ved behandling av klage over vedtak i sak om erstatning, gjelder § 10 tilsvarende.

Kapittel IV. Ikrafttreden m.v.

§ 13 Svalbard

Loven gjelder også for Svalbard.

§ 14 Forskrifter

Departementet kan gi regler som utfyller loven her.

§ 15 Ikrafttreden og opphør

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer, og gjelder inntil alle søknader om innsyn og erstatning etter denne lov er behandlet og Kongen har fastsatt at loven ikke lenger gjelder.

Gunnar Skaug,
president.

Anita Apelthun Sæle,
sekretær.